

ĐA DẠNG NGUỒN LỢI CÁ Ở LƯU VỰC SÔNG THẠCH HẪN QUẢNG TRỊ

HỒ ANH TUẤN, HOÀNG XUÂN QUANG

Trường Đại học Vinh

NGUYỄN HỮU DỤC

Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

Thạch Hãn là sông lớn nhất của Quảng Trị dài 156km, diện tích lưu vực khoảng 2660km². Đã có một số công trình nghiên cứu về nguồn lợi cá ở lưu vực sông Thạch Hãn như: Nguyễn Trường Khoa, Võ Văn Phú (2000) đã công bố 83 loài cá, Walter J. Rainboth (1996) điều tra về loài *Hypsibarbus annamensis* ở vùng Đakrông. Chúng tôi nghiên cứu đánh giá tổng thể thành phần loài cá ở lưu vực sông Thạch Hãn, nhằm hoàn thiện danh lục cá ở lưu vực nghiên cứu. Đặc biệt các loài cá có giá trị kinh tế, các loài quý hiếm và những loài đặc sản phục vụ cho du lịch. Ngoài ra, đây cũng là nguồn tài liệu phục vụ cho việc nghiên cứu, qui hoạch phát triển bền vững nghề cá sau này của các cấp chính quyền.

I. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

1. Địa điểm nghiên cứu

Nghiên cứu được tiến hành tại lưu vực sông Thạch Hãn, tỉnh Quảng Trị (Hình 1).

Các điểm chúng tôi chọn nghiên cứu gồm: Cửa Việt, Triệu Độ, cầu Thạch Hãn Tân Vinh của huyện Triệu Phong; TT Cam Lộ, Cam Phú, Cam Tuyền, Cam Nghĩa của huyện Cam Lộ; Ba Lòng, Tà Long, Krông Klang, Tà Rùa của Đakrông; Làng Mết và Làng Hồ của xã Hương Sơn huyện Hướng Hóa.

2. Thời gian nghiên cứu

Thu mẫu tại thực địa ba đợt, tổng số 41 ngày ở 14 địa điểm: Đợt I: 27/11/2008 đến 11/12/2008, Đợt II: 07/06/2009 đến 18/06/2009, Đợt III: 27/07/2010 đến 09/8/2010.

Hình 1: Địa điểm thu mẫu

3. Tư liệu và phương pháp nghiên cứu

3.1. Phương pháp thu và xử lý mẫu

Mẫu cá chủ yếu trực tiếp theo ngư dân đánh bắt tại các địa điểm nghiên cứu. Một số nơi mẫu được mua lại từ ngư dân hoặc nhờ ngư dân đánh bắt. Mẫu được chụp ảnh và cố định bằng

Formalin 8 - 10%, bảo quản trong dung dịch Formalin 5%, lưu trữ tại Phòng thí nghiệm Động vật, Khoa Sinh học, Trường Đại học Vinh.

3.2. Phương pháp nghiên cứu hình thái phân loại

Phân tích các đặc điểm hình thái theo Pravdin I.F (1963). Các tài liệu dùng định loại: FAO (1974), Mai Đình Yên (1978, 1992), Nguyễn Văn Hào, Ngô Sỹ Vân (2001), Nguyễn Văn Hào (2005a, 2005b). Bổ sung tài liệu của Rainboth W. J. (1996), Kottelat M. (1990, 1998, 2001), Chu Xinluo *et al.* (1989), Chen Yiyu *et al.* (1998), Yue Peiqi *et al.* (2000), Nguyễn Khắc Hường (1974, 1991, 1993, 2007), Nguyễn Hữu Phụng (2001), Nguyễn Nhật Thi (1991, 2000), Tessuji Nakabo (2002), Hisashi Imamura, Mayu Komada and Tetsuo Yoshtno (2006), A.G.K. Menon (1977). Đỗ Thị Như Trang (2007), Nguyễn Văn Lục và cộng sự (2007). Hệ thống phân loại sắp xếp theo hệ thống được Nguyễn Văn Hào và cộng sự (2001, 2005a, 2005b) sử dụng.

II. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

Ba đợt điều tra từ 2008 - 2010 đã thu được 1899 mẫu cá. Qua phân tích định loại cùng với nghiên cứu của Võ Văn Phú và Nguyễn Trường Khoa (2000), đã xác định vùng nghiên cứu (VNC) có 192 loài thuộc 128 giống, 56 họ, 14 bộ. Trong đó có 34 loài trùng với Võ Văn Phú, Nguyễn Trường Khoa và 110 loài do nghiên cứu của các tác giả bổ sung. (Bảng 1).

Bảng 1

Thành phần loài cá lưu vực sông Thạch Hãn Quảng Trị

TT	Tên khoa học	Tên phổ thông	Ghi chú
A	CHONDRICHTHYES	LỚP CÁ SỤN	
I	Rajiformes	Bộ Cá đuối ó	
(1)	Dasyatidae	Họ Cá đuối bồng	
1.	<i>Dasyatis sinensis</i> (Steindachner, 1892)	Cá đuối bồng	+
(2)	Gymnuridae	Họ Cá đuối én	
2.	<i>Gymnura poecilura</i> (Shaw, 1804)	Cá đuối én đuôi hoa	
B	OSTEICHTHYES	LỚP CÁ XƯƠNG	
II	Osteoglossiformes	Bộ Cá thát lát	
(3)	Notopteridae	Họ Cá thát lát	
3.	<i>Notopterus notopterus</i> (Pallas, 1769)	Cá thát lát	KT;+
III	Anguilliformes	Bộ Cá chình	
(4)	Anguillidae	Họ Cá chình	
4.	<i>Anguilla marmorata</i> Quoy & Gaimard, 1824	Cá chình hoa	KT; VU;+
5.	<i>Anguilla bicolor</i> Mc Clelland, 1844	Cá chình mun	+
(5)	Ophichthidae	Họ Cá chình rắn	
6.	<i>Ophichthus celebicus</i> (Bleeker, 1856)	Cá chình rắn mắt to	
7.	<i>Pisodonophis boro</i> (Hamilton, 1822)	Cá lịch cu	KT
(6)	Congridae	Họ Cá chình biển	
8.	<i>Conger cinereus</i> Rüppell, 1830	Cá chình xám	+
9.	<i>Gnathophis nystromi</i> (Jordan & Snyder, 1901)	Cá chình thường	
10.	<i>Rhynchoconger ectenurus</i> (Jor. & Ric., 1909)	Cá chình đuôi đen	
IV	Clupeiformes	Bộ Cá trích	
(7)	Clupeidae	Họ Cá trích	
11.	<i>Herklotsichthys quadrimaculata</i> (Rupp., 1837)	Cá trích mắt to	+
12.	<i>Sardinella albella</i> (Valenciennes, 1847)	Cá trích đầu ngắn	
13.	<i>Sardinella sindensis</i> (Day, 1878)	Cá trích bầu	KT;+
14.	<i>Escualosa thoracata</i> (Valenciennes, 1847)	Cá mai	

HỘI NGHỊ KHOA HỌC TOÀN QUỐC VỀ SINH THÁI VÀ TÀI NGUYÊN SINH VẬT LẦN THỨ 4

TT	Tên khoa học	Tên phổ thông	Ghi chú
15.	<i>Clupanodon thrissa</i> (Linnaeus, 1758)	Cá mèi cờ hoa	KT;EN;+
16.	<i>Konosirus punctatus</i> (Tem. & Sch., 1846)	Cá mèi cờ chằm	VU;+
(8)	Engraulidae	Họ Cá trổng	
17.	<i>Stolephorus tri</i> (Bleeker, 1852)	Cá cơm sọc tiêu	+
18.	<i>Stolephorus commersonii</i> Lacepède, 1803	Cá cơm thường	+
19.	<i>Thryssa hamiltonii</i> Gray, 1835	Cá rộp	
20.	<i>Thryssa cf. hamiltonii</i> Gray, 1835	Cá lẹp	
V	Aulopiformes	Bộ Cá đèn	
(9)	Synodontidae	Họ Cá mối	
21.	<i>Saurida elongata</i> (Tem. & Sch., 1846)	Cá mối	
22.	<i>Saurida tumbil</i> (Bloch, 1795)	Cá mối	+
23.	<i>Saurida variegatus</i> (Lacepède, 1803)	Cá mối	+
24.	<i>Harpadon nehereus</i> (Hamilton, 1822)	Cá khoai	+
VI	Cypriniformes	Bộ Cá chép	
(10)	Cyprinidae	Họ Cá chép	
25.	<i>Esomus metallicus</i> Ahl, 1923	Cá lòng tong sắt	+
26.	<i>Nicholsicypris dorsohorizontalis</i> Ng. & Do., 1969	Cá dầm suối lưng thẳng	
27.	<i>Opsariichthys bidens</i> Günther, 1873	Cá cháo thường	KT
28.	<i>Danio</i> sp.	Cá mại	
29.	<i>Rasbora steineri</i> Nichols & Pope, 1927	Cá mại sọc	KT
30.	<i>Rasbora dusonensis</i> (Bleeker, 1851)	Cá mai	+
31.	<i>Rasbora pauciperforata</i> Weber & Beaufort, 1916	Cá lòng tong	+
32.	<i>Rasbora lateristriata</i> (Bleeker, 1854)	Cá lòng tong bay	+
33.	<i>Ctenopharyngodon idella</i> (Val., 1844)	Cá trắm cỏ	KT
34.	<i>Hemiculter leucisculus</i> (Basilewsky, 1853)	Cá mương xanh	KT;+
35.	<i>Hemiculter</i> sp.	Cá mương	
36.	<i>Cultrichthys erythropterus</i> (Basilewsky, 1855)	Cá thiếu	
37.	<i>Toxabramis houdemeri</i> Pellegrin, 1932	Cá dầu hồ cao	
38.	<i>Toxabramis swinhonis</i> Gunther, 1873	Cá dầu hồ bằng	
39.	<i>Pseudohemiculter dispar</i> (Peters, 1880)	Cá dầu sông mỏng	
40.	<i>Metzia lineata</i> (Pellegrin, 1907)	Cá mại bầu	
41.	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i> Sauvage, 1884	Cá mè trắng việt nam	KT
42.	<i>Hemibarbus umbrifer</i> (Lin, 1931)	Cá đục ó lạng sơn	
43.	<i>Sarcocheilichthys parvus</i> Nichols, 1930	Cá nhọ cháo	KT
44.	<i>Squalidus argentatus</i> (Sauvage & Dabry, 1874)	Cá đục trắng mỏng	KT
45.	<i>Microphysogobio kachekensis</i> (Osh., 1926)	Cá đục đánh chằm hải nam	KT
46.	<i>Acheinognathus barbatulus</i> Gunther, 1873	Cá thè be râu	
47.	<i>Acheinognathus lamensis</i> (Nguyen, 1983)	Cá thè be sông lam	
48.	<i>Acheinognathus macropterus</i> (Bleeker, 1871)	Cá thè be vây dài	
49.	<i>Acheinognathus tonkinensis</i> (Vaillant, 1892)	Cá thè be thường	KT
50.	<i>Rhodeus kyphus</i> (Mai, 1978)	Cá bướm nhỏ	
51.	<i>Rhodeus ocellatus</i> (Kener, 1867)	Cá bướm chằm	
52.	<i>Rhodeus spinalis</i> Oshima, 1926	Cá bướm gai	
53.	<i>Paraspinibarbus macracanthus</i> (Pel. & C., 1936)	Cá cây	
54.	<i>Spinibarbus hollandi</i> Oshima, 1919	Cá chầy đất	
55.	<i>Spinibarbus denticulatus</i> (Oshima, 1926)	Cá bông	KT

HỘI NGHỊ KHOA HỌC TOÀN QUỐC VỀ SINH THÁI VÀ TÀI NGUYÊN SINH VẬT LẦN THỨ 4

TT	Tên khoa học	Tên phổ thông	Ghi chú
56.	<i>Puntius brevis</i> (Bleeker, 1850)	Cá đòng chấm	
57.	<i>Puntius semifasciolatus</i> (Günther, 1868)	Cá đòng đòng	KT;+
58.	<i>Hypsibarbus annamensis</i> (Pel. & Che., 1936)	Cá tróc	VU,KT;+
59.	<i>Poropuntius solitus</i> Kottelat, 2000	Cá sao	KT
60.	<i>Acrossocheilus lamus</i> (Mai, 1978)	Cá chát sông lam	
61.	<i>Acrossocheilus macrosquamatus</i> (Mai, 1978)	Cá chát vảy to	
62.	<i>Onychostoma gerlachi</i> (Peters, 1881)	Cá sinh	KT
63.	<i>Onychostoma ovale</i> Pellegrin & Chevey, 1936	Cá biên	
64.	<i>Cirrhinus molitorella</i> (Valenciennes, 1844)	Cá trôi	KT
65.	<i>Osteochilus salsburyi</i> Nichols & Pope, 1927	Cá dầm đất	KT
66.	<i>Osteochilus microcephalus</i> (Valenciennes, 1842)	Cá lúi sọc	+
67.	<i>Garra orientalis</i> Nichols, 1925	Cá bậu	
68.	<i>Garra imberba</i> Garman, 1912	Cá đo	
69.	<i>Carassius auratus</i> (Linnaeus, 1785)	Cá diếc	KT;+
70.	<i>Carassioides argentea</i> Nguyen, 2001	Cá nhúng bạc	
71.	<i>Carassioides acuminatus</i> (Richardson, 1846)	Cá nhúng	
72.	<i>Cyprinus carpio</i> Linnaeus, 1758	Cá chép	KT;+
(11)	Cobitidae	Họ Cá chạch	
73.	<i>Cobitis taenia</i> Linnaeus, 1758	Cá chạch đốm	KT;+
74.	<i>Misgurnus anguillicaulatus</i> (Cantor, 1842)	Cá chạch bùn	KT
75.	<i>Schistura chapaensis</i> (Rendahl, 1944)	Cá chạch đá sa pa	
76.	<i>Schistura fasciolata</i> (Nichols & Pope, 1927)	Cá chạch suối	
77.	<i>Schistura incerta</i> (Nichols, 1931)	Cá chạch đá nâu	
78.	<i>Schistura hingi</i> Kottelat, 2000	Cá chạch suối	
(12)	Balitoridae	Họ Cá chạch vây bằng	
79.	<i>Tracacanthys taeniatus</i> (Pel. & Che., 1936)	Cá chạch cật	KT
80.	<i>Annamia normani</i> (Hora, 1931)	Cá vây bằng thường	
81.	<i>Sewellia lineolata</i> (Valenciennes, 1846)	Cá đép thư ờng	
VII	Siluriformes	Bộ Cá nheo	
(13)	Bagridae	Họ Cá lăng	
82.	<i>Pseudobagrus virgatus</i> (Oshima, 1926)	Cá mịt	+
83.	<i>Hemibagrus centralus</i> Mai, 1978	Cá lăng quảng bình	KT
84.	<i>Mystus wolffii</i> (Bleeker, 1851)	Cá lăng vàng	+
(14)	Siluridae	Họ Cá nheo	
85.	<i>Silurus asotus</i> Linnaeus, 1758	Cá nheo	KT
86.	<i>Pterocryptis cochinchinensis</i> (Val., 1840)	Cá thèo	KT
(15)	Sisoridae	Họ Cá chiên	
87.	<i>Glyptothorax honghensis</i> Li, 1984	Cá chiên suối sông hồng	
(16)	Clariidae	Họ Cá trê	
88.	<i>Clarias fuscus</i> (Linnaeus, 1758)	Cá trê đen	KT;+
89.	<i>Clarias macrocephalus</i> Günther, 1864	Cá trê vàng	+
90.	<i>Clarias batrachus</i> (Linnaeus, 1758)	Cá trê trắng	+
(17)	Ariidae	Họ Cá úc	
91.	<i>Netuma thalassina</i> (Rüppell, 1837)	Cá úc thường	+
(18)	Plotosidae	Họ Cá ngát	
92.	<i>Plotosus lineatus</i> (Thunberg, 1787)	Cá ngát bắc	

HỘI NGHỊ KHOA HỌC TOÀN QUỐC VỀ SINH THÁI VÀ TÀI NGUYÊN SINH VẬT LẦN THỨ 4

TT	Tên khoa học	Tên phổ thông	Ghi chú
VIII	Beloniformes	Bộ Cá nhái	
(19)	Hemirhamphidae	Họ Cá kìm	
93.	<i>Hyporhamphus sinensis</i> (Günther 1866)	Cá kìm trung hoa	
(20)	Belonidae	Họ Cá nhói	
94.	<i>Strongylura strongylura</i> (van Hasselt, 1823)	Cá nhái đuôi chằm	
IX	Syngnathiformes	Bộ Cá ngựa	
(21)	Syngnathidae	Họ Cá ngựa	
95.	<i>Microphis cunocalus</i> (Hamilton, 1822)	Cá chìa vôi bắc	
X	Synbranchiformes	Bộ Mang liên	
(a)	Synbranchioidei	Phân bộ Mang liên	
(22)	Synbranchidae	Họ Lươn	
96.	<i>Monopterus albus</i> (Zuiew, 1793)	Lươn	KT;+
(b)	Mastacembeloidei	Phân bộ Chạch sông	
(23)	Mastacembelidae	Họ Cá chạch sông	
97.	<i>Mastacembelus armatus</i> (Lacepède, 1800)	Cá chạch sông	KT;+
98.	<i>Mastacembelus</i> sp.	Cá chạch leo cây	
XI	Scorpaeniformes	Bộ Cá mù làn	
(24)	Platycephalidae	Họ Cá chai	
99.	<i>Platycephalus indicus</i> (Linnaeus, 1758)	Cá chai ấn độ	KT;+
100.	<i>Platycephalus</i> sp.	Cá chai	
101.	<i>Elates</i> sp.	Cá chai	
102.	<i>Inegocia</i> sp.	Cá chai	
103.	<i>Onigocia</i> sp.	Cá chai	
XII	Perciformes	Bộ Cá vược	
(c)	Percoidei	Phân bộ Cá vược	
(25)	Ambassidae	Họ Cá sơn	
104.	<i>Ambassis commersoni</i> Cuvier, 1828	Cá sơn biển sọc bạc	KT
105.	<i>Ambassis gymnocephalus</i> (Lacepède, 1802)	Cá sơn biển đầu trần	+
106.	<i>Ambassis kopsii</i> Bleeker, 1858	Cá sơn biển kópi	+
107.	<i>Ambassis urotaenia</i> Bleeker, 1852	Cá sơn biển đuôi sọc	+
(26)	Serranidae	Họ Cá mú	
108.	<i>Epinephelus awoara</i> (Tem. & Sch., 1842)	Cá mú gio	KT;+
109.	<i>Epinephelus longispinis</i> (Kner, 1864)	Cá mú sao	KT
110.	<i>Epinephelus fuscoguttatus</i> (Forsskål, 1775)	Cá mú chấm nâu	+
111.	<i>Epinephelus epistictus</i> (Tem. & Schlegel, 1842)	Cá mú chấm đen	+
112.	<i>Lates calcarifer</i> (Bloch, 1790)	Cá chêm	+
(27)	Terapontidae	Họ Cá cẵng	
113.	<i>Terapon jarbua</i> (Forsskål, 1775)	Cá ong	KT;+
114.	<i>Pelates sexlineatus</i> (Quoy & Gaimard, 1825)	Cá cẵng răng chặc	+
115.	<i>Pelates quadrilineatus</i> (Bloch, 1790)	Cá cẵng răng nâu	+
(28)	Apogonidae	Họ Cá sơn biển	
116.	<i>Apogon poecilopterus</i> Cuvier, 1828	Cá sơn hai gai	
117.	<i>Apogon quadrifasciatus</i> Cuvier, 1828	Cá sơn bã trầu	
118.	<i>Apogon lineatus</i> Temminck & Schlegel, 1842	Cá sơn sọc	+
(29)	Sillaginidae	Họ Cá đục	
119.	<i>Sillago japonica</i> Tem. & Sch., 1843	Cá đục nhật bản	

TT	Tên khoa học	Tên phổ thông	Ghi chú
120.	<i>Sillago sihama</i> (Forsskål, 1775)	Cá đục bạc	+
121.	<i>Sillago maculata</i> Quoy & Gaimard, 1824	Cá đục chấm	+
(30)	Carangidae	Họ Cá khế	
122.	<i>Caranx selar</i> (Cuvier & Valenciennes)	Cá khế	+
123.	<i>Carangoides praeustus</i> (Bennett, 1830)	Cá khế vân đen	KT
124.	<i>Selaroides leptolepis</i> (Cuvier, 1833)	Cá chỉ vàng	KT
125.	<i>Scomberoides lysan</i> (Forsskål, 1775)	Cá bè	
(31)	Leiognathidae	Họ Cá liệt	
126.	<i>Secutor ruconius</i> (Hamilton, 1822)	Cá liệt vân lưng	KT;+
127.	<i>Leiognathus brevisrostris</i> (Valenciennes, 1835)	Cá liệt mõm ngắn	+
(32)	Lutjanidae	Họ Cá hồng	
128.	<i>Lutjanus fulviflamma</i> (Forsskål, 1775)	Cá hồng ánh	+
129.	<i>Lutjanus russellii</i> (Bleeker, 1849)	Cá hồng chấm đen	+
130.	<i>Lutjanus johnii</i> (Bloch, 1792)	Cá hồng vây ngang	+
131.	<i>Lutjanus argentimaculatus</i> (Forsskål, 1775)	Cá hồng bạc	+
132.	<i>Lutjanus sebae</i> (Quoy & Gaimard, 1824)	Cá hồng trơn	+
133.	<i>Lutjanus vaigiensis</i> (Cuvier & Val., 1825)	Cá hồng lang	+
(33)	Gerreidae	Họ Cá móm	
134.	<i>Gerres filamentosus</i> Cuvier, 1829	Cá móm gai dài	KT+
135.	<i>Gerres setifer</i> (Hamilton, 1822)	Cá móm đề cá	
136.	<i>Gerres limbatus</i> Cuvier, 1830	Cá móm gai ngắn	KT
137.	<i>Gerres japonicus</i> Bleeker, 1854	Cá móm nhật	+
(34)	Haemulidae	Họ Cá sạo	
138.	<i>Pomadasys maculatus</i> (Bloch, 1793)	Cá sạo chấm	KT
139.	<i>Pomadasys hasta</i> (Bloch, 1790)	Cá sạo	+
(35)	Sciaenidae	Họ Cá đù	
140.	<i>Argyrosomus pawak</i> Lin, 1940	Cá đù vây vằn	KT
141.	<i>Argyrosomus argentatus</i> (Houttuyn, 1782)	Cá đù bạc	+
142.	<i>Nibea albiflora</i> (Richardson, 1846)	Cá đù hoa	+
(36)	Mullidae	Họ Cá phèn	
143.	<i>Upeneus luzonius</i> Jordan & Seale, 1907,	Cá phèn lu do	
144.	<i>Upeneus subvittatus</i> (Tem. & Sch., 1843)	Cá phèn dài nâu	
145.	<i>Upeneus tragula</i> Richardson, 1846	Cá phèn sọc đen	
146.	<i>Upeneus benasi</i> (Tem. & Sch., 1845)	Cá phèn khoai	+
(37)	Monodactylidae	Họ Cá chim trắng mắt to	
147.	<i>Monodactylus argenteus</i> (Linnaeus, 1758)	Cá chim trắng mắt to	+
(d)	Mugiloidei	Phân bộ Cá đối	
(38)	Mugilidae	Họ Cá đối	
148.	<i>Mugil cephalus</i> Linnaeus, 1758	Cá đối mực	KT;+
149.	<i>Mugil affinis</i> (Gunther, 1861)	Cá đối vây trước	+
150.	<i>Liza kelaarti</i> Günther, 1874	Cá đối lá	+
151.	<i>Ellochelon vaigiensis</i> (Quoy & Gaimard, 1825)	Cá đối đuôi bằng	+
152.	<i>Valamugil cunnesius</i> (Valenciennes, 1825)	Cá đối đầu nhọn	+
(e)	Labroidei	Phân bộ Cá hàng chài	
(39)	Cichlidae	Họ Cá rô phi	
153.	<i>Oreochromis niloticus</i> (Linnaeus, 1758)	Cá rô phi vằn	KT

HỘI NGHỊ KHOA HỌC TOÀN QUỐC VỀ SINH THÁI VÀ TÀI NGUYÊN SINH VẬT LẦN THỨ 4

TT	Tên khoa học	Tên phổ thông	Ghi chú
(40)	Pomacentridae	Họ Cá rô biển	
154.	<i>Pomacentrus nigricans</i> (Lacepède, 1802)	Cá rô biển	+
(f)	Gobioidei	Phân bộ Cá bống	
(41)	Eleotridae	Họ Cá bống đen	
155.	<i>Eleotris fusca</i> (Forster, 1801)	Cá bống đen	+
156.	<i>Butis butis</i> (Hamilton, 1822)	Cá bống cầu	+
157.	<i>Butis koilomatodon</i> (Bleeker, 1849)	Cá bống cửa	
158.	<i>Sineleotris chalmersi</i> Nichols & Pope, 1927	Cá bống suối đầu ngắn	KT
(42)	Odontobutidae	Họ Cá bống đen ống tròn	
159.	<i>Neodontobutis tonkinensis</i> (Mai, 1978)	Cá bống suối bắc bộ	
(43)	Gobiidae	Họ Cá bống trắng	
160.	<i>Acanthogobius flavimanus</i> (Tem. & Sch., 1845)	Cá bống hoa	
161.	<i>Chaetrichthys stigmatias</i> Richardson, 1844	Cá bống râu mắt nhỏ	
162.	<i>Glossogobius olivaceus</i> (Tem. & Sch., 1845)	Cá bống chàm gáy	
163.	<i>Glossogobius giuris</i> (Hamilton, 1822)	Cá bống cát tối	KT;+
164.	<i>Oligolepis acutipennis</i> (Valenciennes, 1837)	Cá bống vân ngang	
165.	<i>Oxyurichthys papuensis</i> (Valenciennes, 1837)	Cá bống vây nhỏ	
166.	<i>Oxyurichthys microlepis</i> (Bleeker, 1849)	Cá bống chàm mắt	
167.	<i>Oxyurichthys tentacularis</i> (Valenciennes, 1837)	Cá bống van mắt	+
168.	<i>Psammogobius biocellatus</i> (Val., 1837)	Cá bống máu mắt	
169.	<i>Parachaetrichthys polynema</i> (Bleeker, 1853)	Cá bống nhiều râu	
170.	<i>Rhinogobius brunneus</i> (Tem. & Sch., 1845)	Cá bống đá khe	+
171.	<i>Rhinogobius giurinus</i> (Rutter, 1897)	Cá bống đá	KT;+
(44)	Periophthalmidae	Họ Cá thoi loi	
172.	<i>Boleophthalmus boddarti</i> (Pallas, 1770)	Cá lác đen	+
173.	<i>Periophthalmus cantonensis</i> (Osbeck, 1757)	Cá thoi loi	+
(g)	Acanthuroidei	Phân bộ Cá đĩa	
(45)	Siganidae	Họ Cá đĩa	
174.	<i>Siganus canaliculatus</i> (Park, 1797)	Cá đĩa cam	KT
(h)	Sphyraenoidei	Phân bộ Cá nhồng	
(46)	Sphyraenidae	Họ Cá nhồng	
175.	<i>Sphyraena pinguis</i> Günther, 1874	Cá nhồng đỏ	
(i)	Scombroidei	Phân bộ Cá thu	
(47)	Trichiuridae	Họ Cá hổ	
176.	<i>Trichiurus lepturus</i> Linnaeus, 1758	Cá hổ	+
(k)	Anabantoidei	Phân bộ Rô đồng	
(48)	Anabantidae	Họ Cá rô đồng	
	<i>Anabas testudineus</i> (Bloch, 1792)	Cá rô đồng	KT;+
(49)	Belontiidae	Họ Cá sặc	
	<i>Macropodus opercularis</i> (Linnaeus, 1758)	Cá đuôi cờ	
	<i>Trichogaster trichopterus</i> (Pallas, 1770)	Cá sặc bươm	+
(l)	Channoidei	Phân bộ Cá quả	
(50)	Channidae	Họ Cá chuối	
	<i>Channa striata</i> (Bloch, 1797)	Cá quả	KT;+
	<i>Channa orientalis</i> Schneider, 1801	Cá chành dục	
	<i>Channa marulia</i> (Hamilton, 1822)	Cá tràu mắt	+
XIII	Pleuronectiformes	Bộ Cá bơn	
(51)	Psettodidae	Họ Cá bơn ngộ	
183.	<i>Psettodes erumei</i> (Bloch & Schneider, 1801)	Cá bơn ngộ	

TT	Tên khoa học	Tên phổ thông	Ghi chú
(52)	Soleidae	Họ Cá bơn	
184.	<i>Brachirus orientalis</i> (Bloch & Sch., 1801)	Cá bơn sọc đông phương	
185.	<i>Solea ovata</i> Richardson, 1846	Cá bơn trứng	
(53)	Cynoglossidae	Họ Cá bơn cát	
186.	<i>Cynoglossus cynoglossus</i> (Hamilton, 1822)	Cá bơn đẹp	
187.	<i>Cynoglossus puncticeps</i> (Richardson, 1846)	Cá bơn điểm	
XIV	Tetraodontiformes	Bộ Cá nóc	
(54)	Triacanthidae	Họ Cá ba gai	
188.	<i>Triacanthus biaculeatus</i> (Bloch, 1786)	Cá nóc ba gai	
(55)	Monacanthidae	Họ Cá nóc một gai	
189.	<i>Paramonacanthus japonicus</i> (Tilesius, 1809)	Cá nóc gai nhật	
(56)	Tetraodontidae	Họ Cá nóc chầy	
190.	<i>Lagocephalus inermis</i> (Tem. & Sch., 1850)	Cá nóc tròn vàng sánh	
191.	<i>Tetraodon baileyi</i> Sontirat, 1989	Cá nóc	
192.	<i>Tetraodon cochinchinensis</i> (Day, 1865)	Cá nóc nam bộ	+

Ghi chú: KT: Loài cá có giá trị kinh tế. VU, EN: Loài cá có giá trị bảo tồn; +: Những loài Võ Văn Phú và cs. đã công bố.

Qua Bảng 1 thấy rằng: bộ Cá vược có số họ, số giống, số loài nhiều nhất (26 họ chiếm 46% tổng số họ, 47 giống chiếm 37% tổng số giống và 79 loài chiếm 41% tổng số loài). Tiếp đến bộ Cá chép có (37 giống chiếm 29% và 57 loài chiếm 30%). Còn lại các bộ có số họ, giống loài không đáng kể.

Theo Sách Đỏ Việt Nam (2007), có 4 loài cá có giá trị bảo tồn: Chình hoa *Anguilla marmorata*, Mòi cò chằm *Konosirus punctatus* và Cá tróc *Hypsibarbus annamensis* ở mức VU, còn loài Cá mòi cò hoa *Clupanodon thrissa* ở mức EN. Trong 4 loài trên, có 3 loài: Chình hoa *Anguilla marmorata*, Mòi cò hoa *Clupanodon thrissa*, Cá tróc *Hypsibarbus annamensis* đều bắt gặp ở các lần nghiên cứu với sản lượng tương đối, còn loài Mòi cò hoa *Clupanodon thrissa* chỉ bắt gặp 1 lần với sản lượng thấp.

Theo Mai Đình Yên (1969), Võ Văn Phú (1995), Nguyễn Xuân Huân (1996) ở lưu vực sông Thạch Hãn có 25 loài cá có giá trị kinh tế. Loài Cá mại bầu *Rasborinus lineatus* Pellegrin, 1907 trong 25 loài này theo chúng tôi là loài cá không có giá trị kinh tế ở vùng này, bởi vì sản lượng thấp. Theo chúng tôi ở vùng nghiên cứu có 52 loài cá có sản lượng tương đối lớn, giá thành cao được người dân thường sử dụng. Do vậy 52 loài này chúng tôi coi đây là các loài cá có giá trị kinh tế ở lưu vực sông Thạch Hãn (Trong cột ghi chú ở Bảng 1: KT).

III. KẾT LUẬN

Đến nay, đã xác định được vùng nghiên cứu có 192 loài thuộc 128 giống, 56 họ, 14 bộ. Trong đó có 34 loài đã được công bố bởi Võ Văn Phú, Nguyễn Trường Khoa và 110 loài do nghiên cứu của các tác giả bổ sung. Trong đó, có 4 loài được ghi trong Sách Đỏ Việt Nam, 2007, có 52 loài cá có giá trị kinh tế.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Văn Hảo, Ngô Sỹ Vân, 2001: Cá nước ngọt Việt Nam. Tập I. Họ cá chép (Cyprinidae). NXB. Nông nghiệp, Hà Nội.
2. Nguyễn Văn Hảo, 2005: Cá nước ngọt Việt Nam, Tập 2, 3. NXB. Nông Nghiệp, Hà Nội.

3. **Nguyễn Khắc Hùng**, 2007: Động vật chí - Cá biển. Tập 20. NXB. KH & KT, Hà Nội.
4. **Nguyễn Văn Lục, Lê Thị Thu Thảo, Nguyễn Phi Uy Vũ**, 2007: Động vật chí - Cá biển (bộ Cá vược). Tập 19. NXB. KH & KT, Hà Nội.
5. **Nguyễn Hữu Phụng**, 2001: Động vật chí Việt Nam, tập 10. NXB. KH & KT, Hà Nội.
6. **Nguyễn Nhật Thi**, 2000: Động vật chí Việt Nam - Phân bộ Cá bống. NXB. KH & KT, Hà Nội.
7. **Mai Đình Yên**, 1969: Các loài cá kinh tế nước ngọt miền Bắc Việt Nam. NXB. KH & KT, Hà Nội.
8. **Mai Đình Yên**, 1978: Định loại cá nước ngọt các tỉnh phía Bắc Việt Nam. NXB. KH&KT, Hà Nội.
9. **Hisashi Imamura, Mayu Komada and Tetsuo Yoshtno**, 2006: *Coastal Marine Science*, 30(1): 293 - 300.
10. **Walter J. Rainboth**, 1996: The taxonomy, systematics, and zoogeography of *Hypsibarbus*, a New Genus of Large Barbs (Pisces, Cyprinidae) from the Rivers of Southeastern Asia. University of California publication in zoology Vol.129. Printed in the United States of America.

DIVERSITY OF FISH RESOURCES IN THACH HAN RIVER BASIN QUANG TRI PROVINCE

HO ANH TUAN, HOANG XUAN QUANG, NGUYEN HUU DUC

SUMMARY

Three surveys on the fish species composition of Thach Han river basin, Quang Tri province were carried out for three years 2008, 2009 and 2010. 192 fish species of 128 genera, 56 families and 14 orders are recorded. Among them, 34 species were recorded by Vo Van Phu, Nguyen Trung Khoa (2000) and authors, 110 species were recorded by the authors. 4 species have listed in Vietnam Red Data Book, 2007 and 52 species have the economical values.